



22132049



NORWEGIAN A: LANGUAGE AND LITERATURE – HIGHER LEVEL – PAPER 1
NORVÉGIEN A : LANGUE ET LITTÉRATURE – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
NORUEGO A: LENGUA Y LITERATURA – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Wednesday 8 May 2013 (morning)

Mercredi 8 mai 2013 (matin)

Miércoles 8 de mayo de 2013 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- The Bokmål version is followed by the Nynorsk version.
- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Choose either the Bokmål version or the Nynorsk version.
- Section A consists of two texts for comparative analysis.
- Section B consists of two texts for comparative analysis.
- Choose either Section A or Section B. Write one comparative textual analysis.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- La version en Bokmål est suivie de la version en Nynorsk.
- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Choisissez ou la version en Bokmål ou la version en Nynorsk.
- La section A comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- La section B comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- Choisissez soit la section A, soit la section B. Rédigez une analyse comparative de textes.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- La versión en Bokmål es seguida por la versión en Nynorsk.
- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Elija la versión en Bokmål o la versión en Nynorsk.
- En la sección A hay dos textos para el análisis comparativo.
- En la sección B hay dos textos para el análisis comparativo.
- Elija la sección A o la sección B. Escriba un análisis comparativo de los textos.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

NORWEGIAN A: LANGUAGE AND LITERATURE – BOKMÅL VERSION

NORVÉGIEN A : LANGUE ET LITTÉRATURE – VERSION EN BOKMÅL

NORUEGO A: LENGUA Y LITERATURA – VERSIÓN EN BOKMÅL

Velg enten Del A eller Del B.

DELA

1. Analyser og sammenlign de to tekstene nedenfor. Pek på likheter og forskjeller mellom de to tekstene. Vis sammenhengen mellom kontekst, mottakergruppe, formålet med tekstene og litterære og språklige virkemidler.

Tekst 1

Baller for svin

Derfor elsker vi fotballen. Og er mer skeptiske til en viss arrangør, enkelte medier og noen blant publikum.



KOMMENTAR Lasse Midttun

I skrivende stund (onsdag) er det tre kamper igjen av Euro 2012 og det første 0-0-resultatet kom først i kamp nr. 27, kvartfinalen mellom Italia og England.

- 5 Og selv om de hardeste av de harde fotballconnaissanceurene elsker å snakke om flotte 0-0-kamper, blir det litt som når whiskyfans fremhever smaken av myr og råtne planker i en yngling av en single malt. 0-0 er, på samme måte som ung sprit, en smak for de få. De fleste liker å se mål. Uten mål ville ikke fotball ha vært sport i det hele tatt.

- 15 Og fotball er faktisk sport, først og fremst. Men langt ifra bare. Ja, det å se fotball som alt mulig annet, som for eksempel kultur, som kunst, som krig og som filosofi har tatt fullstendig av, og amerikanske Franklin Foer har vel rekorden med sin bok *Fotball forklarer verden*. Virkelig?

- 25 **Nåja.** Luftlagene trenger ikke være fullt så tynne, og den vanligste kulturmetaforen er enkelt og greit teateret. Men det er heller ikke vanskelig å se kulturforskjellene mellom fotballag og fotballnasjoner: Spanias tiki-taka-pasningsspill mot Egil Olsens raske ballvinninger og hurtige avslutninger.

- 30 Og selvsagt er fotball sammenlignbart med kunst på høyt nivå. Mye av verdens beste spillere og lag gjør med ballen er like krevende og vanskelig – og spillerne må i tillegg utføre kunststykkene mens elleve motstandere konstant prøver å hindre dem i det. Selv i verdens mest internt splittede ballettensemble er det neppe så ille. Skjønt hvem vet, forresten. Primadonnaer er et annet fellestrekk mellom fotball og kunst.

På tross av dette, og kanskje i utgangspunktet paradoksalt: Fotball er fremfor noe annet det spillet hvor de dårlige har de beste sjansene.

- 45 Akkurat i år har riktignok de fire beste lagene i mesterskapet kvalifisert seg for semifinalene. Spania, Portugal, Tyskland og Italia har overbevist. De kom fortjent videre. Men slik er det ikke alltid i fotball. Eller for å være mer korrekt: Slik er det stort sett aldri i fotball. Hellas i 2004, var de best i noen av sine tre utslagskamper? Kanskje ikke, men de vant likevel alle tre. *So there.*

- 55 Det er mange steder den slags ikke skjer: Hvis ballfordelingen i basketball er 70-30, vil resultatet av kampen gjerne ende 70-30. Det scores så mange mål at flaks og uflaks nesten ikke spiller inn. Og det er også forferdelig vanskelig for det dårligste laget å hindre det beste laget i å vinne. Ingen kroppskontakt, takk! På straffer er det ikke engang en keeper.

65 **I fotball** stiller saken seg fullstendig
 annerledes. Her er det ingen situasjon
 hvor ikke motstanderne har mulighet til
 å intervenere. De må riktig nok stille seg
 ni meter unna på frispark og bare mål-
 vakten kan redde straffespark, men det
 70 gjør han jo faktisk ganske ofte. Resultatet
 er ganske riktig et spill med svært få mål.
 Og alle som kjenner litt statistikk vet hva
 som skjer da: Resultatene blir uforutsig-
 bare, usikre, utsatt for tilfeldigheter.

Det er dialektikk, det er psykologi, det er behovspyramide!

75 **Du lurer kanskje** på hvorfor en sport blir
 populær når den gjør det mye enklere
 for det dårligste laget å vinne? Da har du
 glemt de som stort sett taper.
 Ikke så rart, det gjør nesten alle andre
 80 i det moderne samfunnet også, men prøv
 å skjenke alle som heier på de svakere
 lagene en tanke eller to: Fotball gir dem
 en mye større seiersmulighet enn mange
 andre spill. Og de nøytrale får se en rekke
 85 kamper hvor resultatet er usikkert til siste
 minutt.
 Som bonus får de antatt beste fotballa-
 genes supportere et antall stunder ytterst
 på stolsetet, med hjertet i halsen mens de
 90 jafser negler og babler usammenhengende
 om at Vi kan da ikke tape mot De derre der.
 Det er som med de verste/beste
 attraksjonene på Tivoli: Man elsker det.
 Og hater det. Og nettopp derfor elsker
 95 man det enda mer. Det er dialektikk, det

er psykologi, det er behovspyramide og det er uansett noe helt annet enn å se Norges håndballdamer vinne 43-16 i en VM-kamp.

[...]

100 **Men det er** virkelig ikke bare Uefa
 som sliter med prioriteringene. Det har
 spredd seg en syk og pervers skikk på
 idrettsarenaer, og det skjer også i EM.
 Det er, for uinnvidde, noe som heter
 «bølgen». Bølgen går ut på at publikum
 105 i stedet for å se på kampen, holder øye
 med andre tilskuere som reiser seg i
 rekkefølge stadion rundt, slik at man selv
 kan reise seg i riktig øyeblikk. Og sånn
 holder man på.

[...]

110 Så oppdager noldusene seg selv på
 storskjermen.
 Ansiktene sprekker opp i en ustyrlig
 glede som sier: Se, der er jeg, hei og hå, og
 vinke og hurragegrunndt og aldri har jeg hatt
 115 det morsommere. Ja, laget mitt er i ferd
 med å bli slått ut, men blås i det, alle kan
 se på elleville meg at det er mye viktigere å
 komme på tv trall-la-la..
 Med slike fans, hvem trenger hooligans?
 120 **I all korthet** (det er rett før deadline, og
 viktigere, det er rett før Portugal-Spania
 settes i gang): Uttrykket fotballidiot må
 redefineres. Det bør fra nå av bety en
 fotballtilskuer som ikke er interessert i
 125 fotballen foran seg. Såpass må vi få til.
 Ærlig talt, vi snakker om litteratur for
 analfabeter her. Malerier for blinde. Vi
 snakker om baller for svin.

Lasse Midttun, *Morgenbladet* (2012)

Tekst 2



Frode Øverli, *Bergens Tidende* (13. juli 2012)

DEL B

2. *Analysér og sammenlign de to tekstene nedenfor. Pek på likheter og forskjeller mellom de to tekstene. Vis sammenhengen mellom kontekst, mottakergruppe, formålet med tekstene og litterære og språklige virkemidler.*

Tekst 3**Det barn du var skal du aldri bli**

det barn du var skal du aldri bli
ingen kan hente frem
de drømmer som formet deg
de bilder som fylte sommernatten
5 med grønn sol og gule slanger

det barn du var skal du aldri bli
ingen kan åpne dørene
til de rom du har forlatt
du har lagt noe bak deg
10 du har mistet noe du holdt av
rom som var varme
rom fulle av vann og blomstertapet

det barn du var skal du aldri bli
ingen kan ta deg med til dagene
15 da klokken var et mysterium
da du visste alt om angst og kjærlighet
ingen kan gi deg den kvelden
da lek og latter fulgte deg inn i søvnen
og ingenting var umulig

20 det barn du var skal du aldri bli
den du er skal du snart glemme

Lars Saabye Christensen, *Foreldretanker Bokstudio* (2001)

Tekst 4

Forventningsbrist. Dagens 20-,30- og 40-åringer har vokst opp med forestillingen om at hver enkelt av dem er universets sentrum. Hvordan går det når de møter virkeligheten?

Først meg selv, så meg selv



Kommentar

Joacim Lund

Kommentator

I dagene etter at Whitney Houston ble funnet død i et badekar i februar, gikk en av hitlåtene hennes i tung rotasjon i radioen. *The greatest love of all*, fra 1986. Budskapet i teksten er enkelt. Den største kjærligheten du kan oppleve, er den du har til deg selv. Elsk deg selv. Denne selvsentrerte livsfilosofien definerer det forfatter Jean M. Twenge har kalt «Generation Me» i boken med samme navn. De som er født på 70-, 80- og 90-tallet. De som ikke har opplevd en krig. Som aldri har satt plikt foran egne interesser og behov. Som vokste opp med filmer som lærte dem å gi blanke i alt annet og forfølge drømmene sine. Som ble fortalt at de er unike. At alt de gjør er riktig og viktig.

Nå er de voksne individualister, og skal møte livets harde realiteter på egen hånd. Nifst.

[...]

Drømmer og virkelighet

Hvis vi lar følelseslivet ligge en stund, kan vi se på gapet mellom forventninger og realiteter som har møtt og fortsatt møter Generation Me.

Vi forventer å få en jobb som like gjerne kunne vært en hobby, men som er så godt betalt at vi kan kjøpe en diger kåk i Ullevål Hageby og parkere en stor og stille tysk bil med automatgir,

Er du overbevist om at du er helt spesiell, kan det være vanskelig å akseptere en livssituasjon som etter alle solemerker er gjennomsnittlig.

45 navigasjon og lyst skinninteriør i en oppkjørsel med marokkanske fliser og varmekabler. Vi skal møte en livsledsager som er vakker, morsom og omsorgsfull, oppleve romantikk i forholdet, ha sex 3,5 ganger i uken, drikke øl med kompis, trene eller gjøre andre ting i stort nok omfang til at vi utmerker oss også utenfor arbeidslivet. Hytte må vi også ha. Helst ved sjøen. Eller på fjellet. Eller begge deler. Og ved Middelhavet. Ta det med ro etter hvert. Jobbe litt mindre, tjene litt mer. Fordi vi er unike. Vi fortjener det.

Men hva har livet egentlig å by på, når det kommer til stykket?

Midtlivskrisen

65 Møtet med virkeligheten blir ofte brutalt for Generation Me. Arbeidsmarkedet er presset, og svært få jobber ligner de romantiske forestillingene man hadde om dem på forhånd.

<p>Folk flest må derfor slå seg til ro med en «vanlig» jobb, hva nå enn det er, med en «vanlig» inntekt. De blir ikke berømte. Ikke rike, heller. Kanskje har du problemer med i det hele tatt å komme deg inn på boligmarkedet, og når du endelig gjør det, så sitter du plutselig der, da, litt over middagshøyden, med måne og kulemage, et troll til kjerring, et rekkehus i en grå forstad, i en bulkete fransk syvseter i skytteltrafikk mellom barnas dustete fritidsaktiviteter. Og ingen er interessert i å høre hva du har å si. Fordi det ikke er gull alt som renner over leppene dine, slik du ble fortalt at det var. Du er ikke unik likevel. Hvis alle er unike, er ingen det, ikke sant?</p> <p style="text-align: center;">[...]</p> <p>I stedet for å forberede barna på livets harde realiteter, har Generation Me-foreldrene utstyrt barna sine med en så overdreven selvtillit at mange bikker over grensen til narsissisme, en diagnose som er blitt hyppig diskutert denne sommeren. Men høy selvtillit fører ikke til bedre karakterer. Den beskytter ikke mot</p>	<p>110</p> <p>115</p> <p>120</p> <p>125</p> <p>130</p> <p>135</p> <p>140</p> <p>145</p>	<p>tenåringsgraviditeter, ungdomskriminalitet, alkoholisme, stoffmisbruk eller trygdeavhengighet. Et oppblåst selvilde vil kunne eksplodere i møte med samfunnets nådeløshet, og ifølge Twenge blir massakrer på skoler og arbeidsplasser ofte gjennomført når et individ ikke lykkes og vil «vise dem» hvor mektig han egentlig er.</p> <p>Stakkars meg På 1950-tallet svarte 12 prosent av amerikanske barn ja på spørsmål om de var en viktig person. 30 år senere svarte 80 prosent ja på det samme spørsmålet. Er du overbevist om at du er helt spesiell, kan det være vanskelig å akseptere en livssituasjon som etter alle solemerker er gjennomsnittlig, og når du innser at det sannsynligvis er slik det kommer til å forbli, er det vanskelig å erkjenne at det er deg det er noe galt med.</p> <p>Lærere rapporterer om barn som ikke tåler kritikk. Likevel skylder de på læreren når de stryker til eksamen. Hvis bikinien ikke passer – skyld på McDonalds (slik en tenåringsgjeng i New York gjorde i et gruppesøksmål i</p>	<p>150</p> <p>155</p> <p>160</p> <p>165</p> <p>170</p> <p>175</p> <p>180</p>	<p>2002). Skyld på politikerne. Eller foreldrene dine. Offerrollen er lite konstruktiv, men svært komfortabel. Den krever ingen selvinnsikt – og den er nærmest umulig for andre å sette spørsmålstegn ved. Patetisk, ja, men det tar ikke livsløgnen fra deg.</p> <p>En ny generasjon Sunnhet i hver dråpe, gift i hver liter, pleide bestemoren min å si, et fint bilde på verdien av generelt måtehold. Og det er selvsagt ikke noe galt med å plante litt selvtillit i ungene, så lenge det er med måte, og man slenger på litt empati, selvbeherskelse og bondevett i tillegg.</p> <p>Spenningen nå ligger i hvorvidt den autoritetsforaktende Generation Me, den som bestemte over sin foreldregenerasjon, er villig til å abdisere tronen for å gi sine egne barn makten de selv hadde, eller om den tviholder på autoriteten den har hatt hele livet.</p> <p>Jeg mistenker at det siste kommer til å skje. Først meg selv – så meg selv.</p>
---	---	--	--	---

Joacim Lund, *Aftenposten* (2012)

NORWEGIAN A: LANGUAGE AND LITERATURE – NYNORSK VERSION

NORVÉGIEN A : LANGUE ET LITTÉRATURE – VERSION EN NYNORSK

NORUEGO A: LENGUA Y LITERATURA – VERSIÓN EN NYNORSK

Vel anten Del A eller Del B.

DELA

1. Analyser og samanlikn dei to tekstane nedanfor. Peik på fellestrekk og skilnader mellom dei to tekstane. Vis sammenhengen mellom kontekst, mottakargruppe, formålet med tekstane og litterære og språklege verkemiddel.

Tekst 1

Baller for svin

Derfor elsker vi fotballen. Og er mer skeptiske til en viss arrangør, enkelte medier og noen blant publikum.



KOMMENTAR Lasse Midttun

I skrivende stund (onsdag) er det tre kamper igjen av Euro 2012 og det første 0-0-resultatet kom først i kamp nr. 27, kvartfinalen mellom Italia og England.

- 5 Og selv om de hardeste av de harde fotballconnaissanceurene elsker å snakke om flotte 0-0-kamper, blir det litt som når whiskyfans fremhever smaken av myr og råtne planker i en yngling av en single malt. 0-0 er, på samme måte som ung sprit, en smak for de få. De fleste liker å se mål. Uten mål ville ikke fotball ha vært sport i det hele tatt.

- 15 Og fotball er faktisk sport, først og fremst. Men langt ifra bare. Ja, det å se fotball som alt mulig annet, som for eksempel kultur, som kunst, som krig og som filosofi har tatt fullstendig av, og amerikanske Franklin Foer har vel rekorden med sin bok *Fotball forklarer verden*. Virkelig?

- 25 **Nåja.** Luftlagene trenger ikke være fullt så tynne, og den vanligste kulturmetaforen er enkelt og greit teateret. Men det er heller ikke vanskelig å se kulturforskjellene mellom fotballag og fotballnasjoner: Spanias tiki-taka-pasningsspill mot Egil Olsens raske ballvinninger og hurtige avslutninger.

- 30 Og selvsagt er fotball sammenlignbart med kunst på høyt nivå. Mye av verdens beste spillere og lag gjør med ballen er like krevende og vanskelig – og spillerne må i tillegg utføre kunststykkene mens elleve motstandere konstant prøver å hindre dem i det. Selv i verdens mest internt splittede ballettensemble er det neppe så ille. Skjønt hvem vet, forresten. Primadonnaer er et annet fellestrekk mellom fotball og kunst.

På tross av dette, og kanskje i utgangspunktet paradoksalt: Fotball er fremfor noe annet det spillet hvor de dårlige har de beste sjansene.

- 45 Akkurat i år har riktignok de fire beste lagene i mesterskapet kvalifisert seg for semifinalene. Spania, Portugal, Tyskland og Italia har overbevist. De kom fortjent videre. Men slik er det ikke alltid i fotball. Eller for å være mer korrekt: Slik er det stort sett aldri i fotball. Hellas i 2004, var de best i noen av sine tre utslagskamper? Kanskje ikke, men de vant likevel alle tre. *So there.*

- 55 Det er mange steder den slags ikke skjer: Hvis ballfordelingen i basketball er 70-30, vil resultatet av kampen gjerne ende 70-30. Det scores så mange mål at flaks og uflaks nesten ikke spiller inn. Og det er også forferdelig vanskelig for det dårligste laget å hindre det beste laget i å vinne. Ingen kroppskontakt, takk! På straffer er det ikke engang en keeper.

65 **I fotball** stiller saken seg fullstendig
 annerledes. Her er det ingen situasjon
 hvor ikke motstanderne har mulighet til
 å intervenere. De må riktig nok stille seg
 ni meter unna på frispark og bare mål-
 vakten kan redde straffespark, men det
 70 gjør han jo faktisk ganske ofte. Resultatet
 er ganske riktig et spill med svært få mål.
 Og alle som kjenner litt statistikk vet hva
 som skjer da: Resultatene blir uforutsig-
 bare, usikre, utsatt for tilfeldigheter.

Det er dialektikk, det er psykologi, det er behovspyramide!

75 **Du lurer kanskje** på hvorfor en sport blir
 populær når den gjør det mye enklere
 for det dårligste laget å vinne? Da har du
 glemt de som stort sett taper.

Ikke så rart, det gjør nesten alle andre
 80 i det moderne samfunnet også, men prøv
 å skjenke alle som heier på de svakere
 lagene en tanke eller to: Fotball gir dem
 en mye større seiersmulighet enn mange
 andre spill. Og de nøytrale får se en rekke
 85 kamper hvor resultatet er usikkert til siste
 minutt.

Som bonus får de antatt beste fotballa-
 genes supportere et antall stunder ytterst
 på stolsetet, med hjertet i halsen mens de
 90 jafser negler og babler usammenhengende
 om at Vi kan da ikke tape mot De derre der.

Det er som med de verste/beste
 attraksjonene på Tivoli: Man elsker det.
 Og hater det. Og nettopp derfor elsker
 95 man det enda mer. Det er dialektikk, det

er psykologi, det er behovspyramide og det
 er uansett noe helt annet enn å se Norges
 håndballdamer vinne 43-16 i en VM-kamp.

[...]

100 **Men det er** virkelig ikke bare Uefa
 som sliter med prioriteringene. Det har
 spredd seg en syk og pervers skikk på
 idrettsarenaer, og det skjer også i EM.
 Det er, for uinnvidde, noe som heter
 «bølgen». Bølgen går ut på at publikum
 105 i stedet for å se på kampen, holder øye
 med andre tilskuere som reiser seg i
 rekkefølge stadion rundt, slik at man selv
 kan reise seg i riktig øyeblikk. Og sånn
 holder man på.

[...]

110 Så oppdager noldusene seg selv på
 storskjermen.

Ansiktene sprekker opp i en ustyrlig
 glede som sier: Se, der er jeg, hei og hå, og
 vinke og hurragegrunndt og aldri har jeg hatt
 115 det morsommere. Ja, laget mitt er i ferd
 med å bli slått ut, men blås i det, alle kan
 se på elleville meg at det er mye viktigere å
 komme på tv trall-la-la..

Med slike fans, hvem trenger hooligans?

120 **I all korthet** (det er rett før deadline, og
 viktigere, det er rett før Portugal-Spania
 settes i gang): Uttrykket fotballidiot må
 redefineres. Det bør fra nå av bety en
 fotballtilskuer som ikke er interessert i
 125 fotballen foran seg. Såpass må vi få til.
 Ærlig talt, vi snakker om litteratur for
 analfabeter her. Malerier for blinde. Vi
 snakker om baller for svin.

Lasse Midttun, *Morgenbladet* (2012)

Tekst 2



Frode Øverli, *Bergens Tidende* (13. juli 2012)

DEL B

2. *Analyser og samanlikn dei to tekstane nedanfor. Peik på fellestrekk og skilnader mellom dei to tekstane. Vis samanhengen mellom kontekst, mottakargruppe, formålet med tekstane og litterære og språklege verkemiddel.*

Tekst 3**Det barn du var skal du aldri bli**

- det barn du var skal du aldri bli
ingen kan hente frem
de drømmer som formet deg
de bilder som fylte sommernatten
5 med grønn sol og gule slanger
- det barn du var skal du aldri bli
ingen kan åpne dørene
til de rom du har forlatt
du har lagt noe bak deg
10 du har mistet noe du holdt av
rom som var varme
rom fulle av vann og blomstertapet
- det barn du var skal du aldri bli
ingen kan ta deg med til dagene
15 da klokken var et mysterium
da du visste alt om angst og kjærlighet
ingen kan gi deg den kvelden
da lek og latter fulgte deg inn i søvnen
og ingenting var umulig
- 20 det barn du var skal du aldri bli
den du er skal du snart glemme

Lars Saabye Christensen, *Foreldretanker Bokstudio* (2001)

Tekst 4

Forventningsbrist. Dagens 20-,30- og 40-åringer har vokst opp med forestillingen om at hver enkelt av dem er universets sentrum. Hvordan går det når de møter virkeligheten?

Først meg selv, så meg selv



Kommentar

Joacim Lund

Kommentator

I dagene etter at Whitney Houston ble funnet død i et badekar i februar, gikk en av hitlåtene hennes i tung rotasjon i radioen. *The greatest love of all*, fra 1986. Budskapet i teksten er enkelt. Den største kjærligheten du kan oppleve, er den du har til deg selv. Elsk deg selv. Denne selvsentrerte livsfilosofien definerer det forfatter Jean M. Twenge har kalt «Generation Me» i boken med samme navn. De som er født på 70-, 80- og 90-tallet. De som ikke har opplevd en krig. Som aldri har satt plikt foran egne interesser og behov. Som vokste opp med filmer som lærte dem å gi blanke i alt annet og forfølge drømmene sine. Som ble fortalt at de er unike. At alt de gjør er riktig og viktig.

Nå er de voksne individualister, og skal møte livets harde realiteter på egen hånd. Nifst.

[...]

Drømmer og virkelighet

Hvis vi lar følelseslivet ligge en stund, kan vi se på gapet mellom forventninger og realiteter som har møtt og fortsatt møter Generation Me.

Vi forventer å få en jobb som like gjerne kunne vært en hobby, men som er så godt betalt at vi kan kjøpe en diger kåk i Ullevål Hageby og parkere en stor og stille tysk bil med automatgir,

45 navigasjon og lyst skinninteriør i en oppkjørsel med marokkanske fliser og varmekabler. Vi skal møte en livsledsager som er vakker, morsom og omsorgsfull, oppleve romantikk i forholdet, ha sex 3,5 ganger i uken, drikke øl med kompis, trene eller gjøre andre ting i stort nok omfang til at vi utmerker oss også utenfor arbeidslivet. Hytte må vi også ha. Helst ved sjøen. Eller på fjellet. Eller begge deler. Og ved Middelhavet. Ta det med ro etter hvert. Jobbe litt mindre, tjene litt mer. Fordi vi er unike. Vi fortjener det.

Men hva har livet egentlig å by på, når det kommer til stykket?

Midtlivskrisen

65 Møtet med virkeligheten blir ofte brutalt for Generation Me. Arbeidsmarkedet er presset, og svært få jobber ligner de romantiske forestillingene man hadde om dem på forhånd.

Er du overbevist om at du er helt spesiell, kan det være vanskelig å akseptere en livssituasjon som etter alle solemerker er gjennomsnittlig.

<p>Folk flest må derfor slå seg til ro med en «vanlig» jobb, hva nå enn det er, med en «vanlig» inntekt. De blir ikke berømte. Ikke rike, heller. Kanskje har du problemer med i det hele tatt å komme deg inn på boligmarkedet, og når du endelig gjør det, så sitter du plutselig der, da, litt over middagshøyden, med måne og kulemage, et troll til kjerring, et rekkehus i en grå forstad, i en bulkete fransk syvseter i skytteltrafikk mellom barnas dustete fritidsaktiviteter. Og ingen er interessert i å høre hva du har å si. Fordi det ikke er gull alt som renner over leppene dine, slik du ble fortalt at det var. Du er ikke unik likevel. Hvis alle er unike, er ingen det, ikke sant?</p> <p style="text-align: center;">[...]</p> <p>I stedet for å forberede barna på livets harde realiteter, har Generation Me-foreldrene utstyrt barna sine med en så overdreven selvtillit at mange bikker over grensen til narsissisme, en diagnose som er blitt hyppig diskutert denne sommeren. Men høy selvtillit fører ikke til bedre karakterer. Den beskytter ikke mot</p>	<p>110</p> <p>115</p> <p>120</p> <p>125</p> <p>130</p> <p>135</p> <p>140</p> <p>145</p>	<p>tenåringsgraviditeter, ungdomskriminalitet, alkoholisme, stoffmisbruk eller trygdeavhengighet. Et oppblåst selvilde vil kunne eksplodere i møte med samfunnets nådeløshet, og ifølge Twenge blir massakrer på skoler og arbeidsplasser ofte gjennomført når et individ ikke lykkes og vil «vise dem» hvor mektig han egentlig er.</p> <p>Stakkars meg</p> <p>På 1950-tallet svarte 12 prosent av amerikanske barn ja på spørsmål om de var en viktig person. 30 år senere svarte 80 prosent ja på det samme spørsmålet. Er du overbevist om at du er helt spesiell, kan det være vanskelig å akseptere en livssituasjon som etter alle solemerker er gjennomsnittlig, og når du innser at det sannsynligvis er slik det kommer til å forbli, er det vanskelig å erkjenne at det er deg det er noe galt med.</p> <p>Lærere rapporterer om barn som ikke tåler kritikk. Likevel skylder de på læreren når de stryker til eksamen. Hvis bikinien ikke passer – skyld på McDonalds (slik en tenåringsgjeng i New York gjorde i et gruppesøksmål i</p>	<p>150</p> <p>155</p> <p>160</p> <p>165</p> <p>170</p> <p>175</p> <p>180</p>	<p>2002). Skyld på politikerne. Eller foreldrene dine. Offerrollen er lite konstruktiv, men svært komfortabel. Den krever ingen selvinnsikt – og den er nærmest umulig for andre å sette spørsmålstegn ved. Patetisk, ja, men det tar ikke livsløgnen fra deg.</p> <p>En ny generasjon</p> <p>Sunnhet i hver dråpe, gift i hver liter, pleide bestemoren min å si, et fint bilde på verdien av generelt måtehold. Og det er selvsagt ikke noe galt med å plante litt selvtillit i ungene, så lenge det er med måte, og man slenger på litt empati, selvbeherskelse og bondevett i tillegg.</p> <p>Spenningen nå ligger i hvorvidt den autoritetsforaktende Generation Me, den som bestemte over sin foreldregenerasjon, er villig til å abdisere tronen for å gi sine egne barn makten de selv hadde, eller om den tviholder på autoriteten den har hatt hele livet.</p> <p>Jeg mistenker at det siste kommer til å skje. Først meg selv – så meg selv.</p>
---	---	---	--	--

Joacim Lund, *Aftenposten* (2012)